

'Als Van Ostaijen niet bestaan had, had de schrijver van literair-historische overzichten hun moeten uitvinden' (p. 52). Blijft de vraag waarom dat in veel niet-Vlaamse literatuurgeschiedenissen, bijvoorbeeld die van Anbeek, dan niet gebeurt is.

Jos Muyres

Cats catalogus : de werken van Jacob Cats in de Short-Title Catalogue, Netherlands / inl. Paul Dijkstra ; red. Jan Bos en J.A. Gruys. - Den Haag : STCN, 1996. - 135 p. : ill. ; 21 cm
ISBN 90-6259-131-0 Prijs niet opgegeven

'Het wou, het zou, het moest eruit.' Hoeveel literatuurkenners deze uitspraak toe zouden schrijven aan de dichter Jacob Cats, durf ik niet te raden, maar dat deze zowel meest gelezen als meest verguisde zeventiende-eeuwer het hedendaagse publiek kan blijven verrassen, is duidelijk. Cats staat bekend als een veelgedrukt auteur, een reputatie die ten volle waargemaakt wordt in de door de Koninklijke Bibliotheek uitgegeven *Cats catalogus*, waarin medewerkers van de STCN maar liefst 265 titels op zijn naam bijeen hebben gebracht plus nog eens 26 waarvan hij een of meer bijdragen leverde. Van alle titels worden titelbeschrijving, vingerafdruk, collatieformule en een overzicht van aanwezigheid in de tot nu toe door de STCN verwerkte bibliotheken (Amsterdam, Leiden, Den Haag, Londen) verstrekt. Een 'Index of printers and publishers' en twee concordanties (o.a. met het *Museum Catsianum*) completeren het boek, dat met een aantal gravures uit Cats' oeuvre aantrekkelijk verlicht is.

De catalogus wordt ingeleid door twee beschouwingen over Cats en zijn werk. Paul Dijkstra geeft in 'De vergeefse strijd tegen het lichaam' een biografische schets van de dichter. Helaas beperkt hij zich daarbij tamelijk strikt tot één aspect, de erotiek, dat ook op nogal aanvechtbare wijze wordt voorgesteld: de auteur was in Dijkstra's visie 'voortdurend bezig met het analyseren en beheersen van zijn driften' (p. 7). In de analyse van de nauwe band tussen leven en werk bij Cats worden ten onrechte nauwelijks genrematige en retorische overwegingen betrokken. Op die manier worden citaten uit het oeuvre wel erg gemakkelijk voor autobiografische uitingen versleten, zodat Cats bijvoorbeeld op zijn 82ste lijkt op 'een satyr die in zijn jeugd Petrarca heeft gelezen' (p. 7).

In de tweede inleidende beschouwing evalueren Jan Bos en J.A. Gruys de wording van de Cats-bibliografie. Hoewel er sinds het *Museum Catsianum* heel veel werk verzet is, zien Bos en Gruys de hier gepresenteerde catalogus slechts als een tussenstap op weg naar een definitieve verslaglegging. Dat ligt enerzijds aan de 'adderkluwen' (p. 28) die Cats' erfenis voor bibliografen is, anderzijds aan het feit dat de STCN nog niet alle in aanmerking komende bibliotheken in zijn bestand heeft opgenomen. Al te lang wachten met publicatie van het reeds beschikbare materiaal achtte men echter onwenselijk en gezien de rijkdom die de catalogus nu al verschaft kan men het daarin van harte met de samenstellers eens zijn. Enkele 'case-studies' illustreren bovendien goed met welke problemen een Cats-bibliograaf te maken krijgt en verdiepen zo het inzicht in de werkwijze van de STCN. De auteurs wagen zich niet aan een voorspelling over de tijd die het werk aan een volgende, uitgebreidere of de zelfs definitieve versie van deze catalogus nog zal vergen. In elk geval zullen daarin zeker de bevindingen van Cats-kenner Hans Luijten verwerkt moeten worden; zijn publicaties over het onderwerp worden hier node gemist.

Lia van Gemert

Korenbloemen : gedichten van Constantijn Huygens / samenstelling: Ton van Strien. - Amsterdam : Querido, 1996. - 118 p. ; 19 cm. - (Griffioen)
ISBN 90-214-0587-3 Prijs: f 12,50

Bijna tien jaar na het verschijnen van een vertaling van Constantijn Huygens' jeugd-autobiografie in de Griffioenreeks, is nu ook een selectie uit de poëzie van de beroemde zeventiende-

NB

eeuwse dichter in deze reeks uitgegeven. Samensteller Ton van Strien maakte een keuze uit de gedichten van Huygens, herspelde deze en voorzag ze van korte toelichtingen en woordverklaringen. Dit resulteerde in een gevarieerde bloemlezing, die de lezer een goede indruk geeft van de grote diversiteit aan genres en thema's in Huygens' werk en van zijn eigenzinnige manier van dichten. Van Strien liet zich voor de chronologische opzet van zijn editie inspireren door de afdeling 'Gedichten betrekking hebbende op Huygens en degenen met wie hij verkeerde' uit F.L. Zwaans *Voet-maet, rijm en reden. Bloemlezing uit Huygens' gedichten* (1965). Laatstgenoemde editie heeft een ander karakter dan die van Van Strien. Zwaans editie, die nog altijd veel gebruikt wordt in het universitaire onderwijs, is een echte studie-editie: de (onherpelde) gedichten zijn voorzien van veel annotaties, die om een grondige bestudering door de lezer vragen. In de Griffioenreeks worden andere richtlijnen gehanteerd, zoals drempelverlaging en het aanboren van nieuwe publiekscategorieën. Van Strien is er binnen deze doelstellingen in geslaagd een aantrekkelijke bloemlezing te maken.

Een pastorale herdersklacht uit 1618, waarin Huygens zijn gevoelens verwoordt voor zijn eerste grote liefde 'Doris' (Dorothea van Dorp), opent dit Griffioendeel. Een vers uit 1686, geschreven ter gelegenheid van de ondertrouw van een verre nicht en de oud-burgemeester van Amsterdam, is als laatste opgenomen. Huygens is dan een door jicht gekweld oude man. Daartussenin staan allerlei soorten gedichten: diep-religieuze sonnetten, frivole puntgedichten, grafgedichten en persoonlijk getinte gedichten aan familieleden en vrienden. De meer bekendere verzen voor Huygens' vrouw Susanna van Baerle ('Sterre') en Tesselschade ontbreken niet.

In een vlot geschreven nawoord belicht Van Strien verschillende zaken rondom Huygens' schrijverschap. Hij gaat onder andere in op de persoonlijke toon waarmee de dichter in gesprek treedt met zichzelf en zijn lezers, de plaats die het dichten innam in Huygens' drukbezette leven, de voor zijn poëzie kenmerkende 'duisterheid' en de belangrijke rol die het geloof in zijn werk speelt. Ook de wisselende waardering van andere auteurs voor Huygens' scherpzinnigheid komt aan bod.

Het is jammer dat een precieze inhoudsopgave ontbreekt, waardoor de lezer niet een overzicht van de geselecteerde poëzie ter beschikking heeft. Ook wisselt de toelichtingswijze nogal eens: voorafgaand aan de annotaties wordt soms een gedicht in zijn geheel in eigen bewoordingen naverteld, andere keren worden slechts fragmenten geparafraseerd tussen aanhalingstekens. Liever had ik gezien dat consequent voor één van beide strategieën was gekozen. De beschikbaarheid van een greep uit Huygens' poëzie in deze zeer toegankelijke vorm weegt echter ruimschoots op tegen die in feite heel marginale bezwaren. Deze editie is niet alleen zeer geschikt voor scholieren en studenten, maar ook een breder publiek kan in zijn vrije uren veel genoeg belevens aan deze herspelde pennevruchten van Huygens' spaarzame *otia*.

Lotte Jensen

A selection of the poems of Sir Constantijn Huygens (1596-1787) / a parallel text translated, with an introduction and appendices by Peter Davidson and Adriaan van der Weel. - Amsterdam : Amsterdam University Press, 1996. - VII, 228 p. : ill. ; 24 cm
ISBN 90-5356-180-3 Prijs: f 59,50

Met al zijn Engelse connecties is Constantijn Huygens aan de overzijde van de Noordzee een nagenoeg onbekende figuur gebleven. *Monsieur de Zuulichem* (zoals hij gewoonlijk genoemd wordt) - 'Sir Constantine' kreeg iemand als Temple echt niet uit zijn pen - is er voor velen een gewaardeerd vriend en goed gezelschap geweest, en diverse exemplaren van zijn *Korenbloemen* zijn er in dank ontvangen, maar noodgedwongen moeten ze al gauw in de kast zijn gezet. In recente tijd heeft hij intussen de aandacht getrokken van mensen als Leonard Forster, Rosalie Colie, Frank J. Warnke, Henrietta ten Harmsel, en zo bestaan er met name van gedichten uit de reeks *Heilighe Dagh* al diverse vertalingen. Maar deze bloemlezing is de eerste uitgave die het voor een Engelstalig publiek mogelijk maakt meer dan een enkel aspect van